

Arbus

Arbus s'agatat a 300 metrus asuba de su livellu de su mari, tenit gai 6000 bividoris e unu de is territòrius prus mannus e prus vàrius de sa Sardigna.

De custu territòriu fait parti unu tretu mannu de oru de mari longu 47 chilòmetrus: sa Costa Birdi, chi bandat de Cabu Brebei, làcana de giossu, fintzas a sa spiàgia de Pistis, làcana de susu, passendi po is spiàgias de Scivu e Piscinas, Funtanazza, Pistis e Turri de Flumentòrgiu.

Piscinas est una de is prus connotas, longa prus de 7 chilòmetrus, cun dunas mannas de anei fini fini e colori de oru trassadas de su bentu Estu chi arribant fintzas a 60 metrus de artària. S'àcua de mari est lìmpia, birdi e biaita, e a palas de is motixeddus de anei s'aberrint is coloris de is padentis e de su sartu. Est unu logu de paxi e bellesa e, ònnia tanti, si podint biri su cervu sardu e is tostoinus de mari.

A 11 chilòmetrus de sa bidda ddoi at Monti Arcuentu, artu 784 metrus, chi fait parti de una cadena de montis de orìgini vulcànica chi bandat a manera parallela a sa Costa Birdi po 8 chilòmetrus. De sa punta de su monti si podint biri Monti Arci e Monti Linas, Aristanis a sa Costa Birdi, totu su Campidanu e fintzas su Gennargentu.

Su territòriu de Arbus no est sceti natura spantosa, ma est fintzas testimòngiu de su traballu mannu e fadiosu me in is minieras, cun s'archeologia industriali de Montibèciu (in parti in su territòriu de Gùspini) e Ingurtosu, biddixedda abbandonada chi perou po prus de 100 annus est stètia su tzentru de sa miniera. Ingurtosu oi fait parti de su Parcu geomineràriu e est prena de fàbricus abbandonaus, machinàrius, putzus e gallerias, chi contant stòrias de òminis e de traballu.

In su tzentru de sa bidda de Arbus s'agatat sa Crèsia de Santu Bustianu, fabricada a s'acabu de su de 16 sèculus. De custa Crèsia cumentzat sa professoni de Sant'Antoni de Pàdova, chi s'afestat ònnia annu in su mesi de làmpadas. Sa professoni est longa gai 38 chilòmetrus, po acumpangiai su Santu serrau aintru de su còciu tirau de is bois, fintzas a Sant'Antoni de Santadi impari a is fidelis, is grupus folk, sa banda musicali, is cuaddus e is tracas.

In Arbus no ammancant nimancu is testimòngius archeològicus: asuba de unu cùcuru artu giai 400 metrus, s'agatat su Nuraxi Cugui. De su Nuraxi si podit cuntemplai totu sa biddata, su Monti Linas e un'arrogu de Gonnos, una bista bella meda ingiriaus de sa natura.

Sa biddata est nomenada po sa Brebei Niedda de Arbus e po s'arburesa, arresoja traditzionali.